

rală, însetări de căutări profesionale, s-au dovedit tinerii Vistrian Roman, Eftimie Popovici, Petre Tarnasevici. Chiar dacă nu au avut roluri pe măsura talentului și capacității lor interpretative, cițiva din actorii reputați ai teatrului s-au impus. Se cer astfel subliniate naturalețea, forța dramatică și aplicarea profesională ale lui Dem. Niculescu; vivacitatea, umorul, farmecul lui C. Zărnescu; fizionomia succulentă și pitorească a lui D. Bitang; disponibilitatea compozițională a lui Ion Foțaș; finețea și ponderea, aptitudinea de interiorizare a Ilenei Foțaș; impetuoșitatea pitorească, vocea bine timbrată a lui Radu Coriolan; prezența și firescul lui Ștefan Moisescu.

* * *

Un sector în care munca a rămas submediocră este cel al scenografiei. În colectivul piteștean activează doi scenografi talentați: Andrei Ivăneanu-Damaschin și Emil Moise. Decorurile lor (cu unele excepții) sînt însă inexpresive. Nici unul din cadrele plastice ale spectacolelor realizate de ei nu oferă o imagine unitară, definitorie pentru realizarea ambianței specifice textului, aptă de a facilita actorilor posibilitatea unei desfășurări optime a jocului.

* * *

Spectacolele Teatrului „Al. Davila” nu oferă decît în parte — după cum s-a

văzut — un răspuns satisfăcător la întrebarea „cum e reprezentată dramaturgia originală?”. „Oricum, numai originală să fie” nu-i cea mai bună idee care trebuie să stea la baza activității unui colectiv, nu-i ideea creatoare care să facă din piesa românească o posibilitate efectivă de spectacol modern. Act critic de importanță vitală, pivot al oricărui spectacol, regia nu reușește pe deplin să dea strălucire spectacolelor și nici să pună în evidență însușirile colectivului. Fenomenul de *interpretare* regizoral e trecut pe plan secundar, cînd nu e cu totul evanescent, de aceea spectacolele nu se constituie totdeauna în veritabile acte artistice, ci rămîn adesea la stadiul de lecturi cu sensuri și semnificații mai mult sau mai puțin clare, minate adesea de suficiență meșteșugărească.

Dacă, așadar, recunoaștem (și prețuim) în Teatrul „Al. Davila” virtuți și virtuălități individuale cu certe calități (ca și *momente* de integrare artistică a ansamblului), trebuie să ne ferim totuși de o concluzie globală: colectivul ca atare e dator să-și caute încă liantul unei acțiuni omogene, unitare — nu neapărat stilistice, dar (sînt păgubitoare unele treceri sub tăcere), adesea, elementar profesionale. Este un prag la care, nu ne îndoim, conducerea, deopotrivă cu toți slujbașii artistici ai teatrului, va medita activ.

Valeria Ducea,
N.C. Munteanu

Baia Mare

ÎNCEPUTUL UNUI REVIRIMENT

Mic și oarecum izolat de efervescența mișcării noastre teatrale, arareori vizitat de cronicari, colectivul teatrului din Baia Mare a trecut în ultimele stagioni prin clipe destul de dificile, neizbutind, în ciuda strădaniilor, să depășească zona anonimatului. De altfel, trupa e renumită pentru instabilitate. În cei șaisprezece ani de existență, teatrul a fost avariat și a avut nu mai puțin de unsprezece directori, o cifră incredibil de adevărată și din care am exclus pe cei care

au asigurat interimate de cite 3—4 luni. Și dacă numai directori au fost ațiția, cîți actori se vor fi perindat în acest teatru? În asemenea condiții, firește, nu poate fi vorba de continuitate, de aspirații comune, de idealuri estetice, de un program de cultură teatrală.

Nici acum băimărenii nu stau pe roze. E adevărat că cel puțin una din „probleme” a fost rezolvată. Teatrul dispune azi de o excelentă sală de spectacole cu 325 de locuri, cu o scenă bine

utilată, cabine spațioase și mai multe săli de repetiții. Din acest punct de vedere, condițiile de muncă sînt bune, chiar excelente. Dar cîte alte probleme „spinoase“ nu le stau în față! Cei 24 de actori care alcătuiesc trupa sînt suprasolicitați. Au dat pînă la jumătatea stagiunii cinci premiere, joacă în medie cam cinci spectacole pe săptămîină la sediu, efectuează circa cincizeci de deplasări pe trimestru și fac un lung turneu în fiecare stagiune. La acest volum de spectacole, teatrul nu are scenograf, are numai un regizor și șapte tehnicieni de scenă. În fine, și așa foarte eterogenă, echipa e descompletată, e lipsită de actori pentru anumite genuri, atît de vîrstă medie, cît mai ales tineri. Firește, cele mai multe din aceste probleme sînt de ordin organizatorico-administrativ, dar ele sufocă întreaga activitate și-și pun pecetea apăsătoare pe calitatea artistică a spectacolelor.

Repertoriul, pe care-l citim, e foarte eclectic. Aparent, el respectă toate canoanele dărilor de seamă: piesa originală de actualitate (*Opinia publică*); piesa istorică și eventual festivă (*Ecaterina Teodoroiu*); piesa-ispită — trebuie și divertismentul, nu? — (*Martorii se suprimă*); piesa „dintre cele două războaie“

(*Idolul și Ion Anapoda*); în fine, rătăcită sub această zodie șugubeață, drama *Pete în soare* de Leopold Lahola. Ce poate spune un astfel de repertoriu? Totul sau nimic, depinde de unde-l privești.

Se pune întrebarea, cel puțin în cazul primelor patru piese, dacă teatrul nu putea opta pentru texte la fel de atrăgătoare, dar cu o valoare de educație estetică superioară, cu o mai mare putere de antrenare a actorilor. De ce această tendință de a merge numai pe drumuri bătătorite, preferînd piese care au fost jucate... dar unde n-au fost jucate? Chiar în acest caleidoscop de comedii (avem în vedere și spectacole din stagiunile trecute), se poate totuși încerca un repertoriu cel puțin mai... personal.

Explicații există, motivări găsim cu duiumul: publicul e capricios și aderă numai la genul „ușor“, ni s-a spus. Dar nu e asta urmarea îndelungatei cultivări tocmai a acelor tendințe spre superficial de care dă-dovadă o anume parte a publicului? Și din nou explicații...

Teatrul trebuie să-și asigure un număr de spectacole fără pericolul de a le epuiza prea repede..., care să nu amenințe planul financiar... și, în același timp, să creeze mijloacele materiale necesare montării spectacolelor de ținută.

Scenă din spectacolul „D-le carnavalului“

Ion Săsăran (Tomy), Larisa Stase Mureșan (Tereza) și Constantin Tănase (Gogo) în „Pete în soare“

propuse pînă la sfîrșitul stagiunii (*D-ale carnavalului*, *Maria Stuart* și *Discipolul diavolului*).

Două sînt problemele care stau acum în fața teatrului băimărean: relația cu publicul și apoi completarea și omogenizarea trupei, aprofundarea muncii cu actorul.

Colectivul nu a reușit ca în cei șaisprezece ani de existență să-și formeze un public destul de larg și mai ales destul de receptiv și de interesat față de valorile artei scenice. Poate din cauza fluctuațiilor, poate din pricina absenței de tradiție teatrală, poate... Dar lucrurile au început să se „miște“. Teatrul are acum aproximativ 1.700 de abonamente. Întreaga activitate pare să fie pusă sub semnul acestei orientări, de la afiș și propaganda vizuală pînă la încercarea și a altor formule de spectacole (un spectacol muzical, un coupé, la studio).

A doua problemă este cea a calității interpretărilor. Cele trei spectacole pe care le-am văzut (*Opinia publică*, *Idolul* și *Ion Anapoda* și *Pete în soare*) sînt jucate atent, cu grijă pentru comunicarea exactă a sensurilor și pentru profesiona-

lismul execuției. O expresivitate scenică mai densă, o nuanțare mai subtilă, o curățire a interpretărilor de gestică prea „bogată“ și de agitația inutilă, acestea sînt obiectivele ce-ar trebui atinse pentru a scoate din umbră activitatea acestui teatru.

Și încă o problemă (asta pentru că întotdeauna cele două probleme — sint... trei): repertoriul. Pusă în cumpănă, stagiunea e oarecum dezechilibrată: piesele „ușoare“ au fost reprezentate în prima parte a stagiunii, în vreme ce repertoriul „de calibru greu“ e înghesuit în a doua parte a ei. Firesc ar fi ca ritmul premierelor să alterneze judicios texte de valoare cu cele din categoria „atractivelor“.

***

Cîte ceva pe scurt despre spectacole. *Opinia publică* (regia Marius Popescu) — spectacol onest, fără stridențe, dar și fără strălucire. Accentuează binișor inadvertențele unei piese scrise anume pentru doi actori (Radu Beligan și Marcela Răușu)

și cu multe referiri la situații comice ce nu-și au locul la Baia Mare. Dialogul vioi pe care Chitlaru (Mircea Graur) trebuie să-l aibă cu sala nu se realizează, nu trece rampa, așijderea nici cele patru roluri feminine interpretate de o aceeași actriță (Ecaterina Sandu). Ceva mai împlinite, mai hazlii, rolurile celor cinci „lichele”, roluri interpretate de Virgil Fătu (Cristinoiu), Teofil Turturică (Băjenaru), Ion Uță (Ioniță), Alex. Mociron (Dumitraș) și Constantin Tănase (Breharu).

Idolul și Ion Anapoda (regia Dan Alecsandrescu) a fost realizat peste plan, adică nu a fost prevăzut la începutul anului. Deci, un spectacol realizat pe „un loc rămas liber”, pentru a da posibilitate unor actori mai puțin utilizați să lucreze. În două cazuri din șapte, actorii „lucrează” într-adevăr foarte bine. Într-un rol care pe alte scene a fost desenat în tușe groase, Frosa, Tzenka Velceva Binder se remarcă prin echilibrul și bungust, printr-o evoluție sobră, fără trucuri de prisos, ceea ce face posibilă evoluția personajului de la servitoarea șleampătă și obraznică la femeia care descoperă și se descoperă cu un miracol. Și Cornel Mititelu (Ion) face un rol bun. Personajul are într-adevăr intensitatea descătușării aspirațiilor, toate stângăciile și timiditățile visătorului.

Regizorul Dan Alecsandrescu a construit un spectacol care poate fi definit „corect”, dar mai ales a reușit să estompeze un final inoportabil de dulceag. Spectacolul rămâne totuși „peste plan”, celelalte roluri nefiind acoperite în ciuda eforturilor pe care le fac actorii.

În fine, cel mai reușit spectacol al băimărenilor este *Pete în soare* de Leopold Lahola, singurul care se înscrie în contextul efortului spre calitate anunțat.

Sub aparența de intrigă polițistă, drama scriitorului slovac Leopold Lahola (1918—1968) propune o dezbateră cu grave implicații morale: răzbunarea dincolo de legile justiției, dreptul omului de a folosi ca armă a propriei răzbunări pe un alt om. Și încă un aspect deosebit de interesant: calvarul de astăzi al eroilor este consecința unui război care s-a terminat de mult, dar continuă să facă victime. (Tomy va perverti cu bună-știință puritatea tinărului Gogo, îl va transforma într-un borfaș, pentru a-i pedepsi astfel familia care a comis o „crimă de război”. Și la rindul său, va fi victima unei meschine și inumane răzbunări.)

Pornind de la o lectură foarte atentă a textului, studiind amănunțit rolurile cu

actorii. Dan Alecsandrescu a realizat un spectacol cu subtile alternări de ritmuri și dese plonjări în subconștientul personajelor. În scenă se instalează astfel o atmosferă neliniștită, ușor ambiguă, în care exploziile minuțios pregătite sînt neașteptate. Montarea pune în evidență calitățile unor actori buni. Ion Săsăran (Tomy) are o anume nervozitate precipitată, cu accente de luciditate. Constantin Tănase (Gogo) este revelația spectacolului. Personajul său capătă o pondere neașteptată, interpretul reușind să surprindă aici ritmul interior al eroului, sincopat, cu treceri bruște la sentimente și atitudini contrare. Între aceștia, echilibrind și determinind finalul spectacolului, evoluează sobru, cu feminitate reținută și caldă, Larisa Stase Mureșan (Tereza). Trebuie menționat, de asemenea, și Gh. Lazarovici în rolul unui mișțian, interpretat cu o nuanță ușor comică.

Decorul reușește să materializeze metafora, să „creeze” lumea închisă a personajelor și să sugereze ambiantei aceea notă de straniu. Autor — Traian Nițescu.

De curind, colectivul din Baia Mare a făcut un frumos turneu în Capitală, un turneu bine pregătit, cu un repertoriu alcătuit cu îngrijire și care, în mod evident, i-a ambiționat pe toți membrii trupei. Spectacolele au vorbit elocvent despre valențele colectivului, despre aspirațiile și despre căutările sale. Mă încumet să afirm, și nu cred că greșesc, că se pot detecta aici semnele unui vizibil și îmbucurător progres. Oricum, este clar că lucrurile au început efectiv să se „miște”, că la Baia Mare adie un vînt proaspăt, primăvărat, în care se simte prezența ozonului artistic.

În afară de piesa lui Leopold Lahola, pe afișul turneului au figurat două „clasice” dificile, pe care teatrele mici se încumetă arareori să le înfrunte (*D-ale carnavalului* și *Maria Stuart*), iar la studioul experimental am putut vedea un coupé alcătuit din trei piese scurte.

Acuma, e adevărat, nici unul dintre aceste spectacole nu e „perfect”, nu conrespunde unor maxime exigente critice. Cercetate îndeaproape și independent una de alta, unele interpretări sînt mai mult sau mai puțin împlinite, adeseori discutabile. Dar în contextul unui spectacol cum este *Maria Stuart* (regia Ion Deloreanu), toate interpretările se completează și se ordonează într-o reușită imagine de ansamblu. Spectacolul nu are tensiunea tragică reclamată de drama schilleriană, poate și pentru faptul că înfruntarea re-

ginelor (Elisabetha — Lulu Savu și Maria Stuart — Dorina Stanca), care polarizează patimile și pe pătimiși, ia uneori aspectul de gâlceavă menajeră. Cu toate acestea, montarea e corectă, fără retorisme.

Tripticul studioului experimental, semnat tot de Ion Deloreanu, are un dublu scop: familiarizarea publicului cu structuri dramaturgice moderne, pe de o parte, și verificarea actorilor în modalități ne-tradiționale de expresie scenică, pe de alta. În *Curierul de seară*, meditație lirică de Romulus Vulpescu pe tema continuității vieții prin moarte, cei doi interpreți își sincronizează puținele gesturi într-o mișcare mecanică, ușor hieratică. Efectul plastic e grăitor, rostirea albă concentrează atenția auditoriului asupra sensului vorbelor. Sau, dimpotrivă, nuanțarea psihologică solicită participarea și atitudinea omului din sală în cazul dezbaterii pe care o propune Leonida Teodorescu în *Ripa albastră*. *Banda de magnetofon* de Fraikin, un „flecă” polițist excelent scris, oferă unei actrițe posibilitatea de a-și demonstra talentul într-o partitură cu și fără text.

În fine, *D-ale carnavalului...* dar aici toată lumea se află încă sub impresia covârșitoare a spectacolului lui Pintilie. Cel al băimărenilor, în ciuda eforturilor

lăudabile ale actorilor și ale regizoarei Geta Vlad, nu e mai mult decât o lec-tură la rampă. Verva, spontaneitatea, realizarea explozivă a unei situații comice nu pot fi mimate, necesită un exercițiu îndelungat. E bine totuși că se joacă *D-ale carnavalului*, căci numai pe texte de calibru greu se realizează un antrenament eficace, capabil să lărgască perspectivele actorilor, să le îmbogățească paleta interpretativă.

În cele trei spectacole câțiva actori se impun: unii prin talentul de a da relief și pregnanță personajelor și printr-o frumoasă ținută în scenă (Vasile Constantinescu, Dumitru Drăgan, Manuela Marinescu, Virgil Fătu, Tzenka Velceva-Binder), alții prin vizibilul efort de a se autodepăși (Teofil Turturică, Ion Uță, Gh. Lazarovici, Romeo Mușăteanu, Rodica Mușăteanu).

Trebuie amintiți neapărat și scenograful Mircea Matcoboji și Theodor Ciupe, doi artiști care își iau munca în serios, refuzând decorul pasabil, soluțiile facile de „colaborare”. Contribuția amândurora a fost esențială pentru reușita spectacolelor *Maria Stuart* și, respectiv, coupé-ul de la studio.

N.C.M.

Turda

PE PRIMUL PLAN, PROFESIONALIZAREA

E îmbucurător, că, în actuala stagiune, din șase spectacole, cinci au la bază partituri românești. Numai că, titlurile demonstrează o seamă de concesiile care nu oglindesc nici noua, nici mai vechea dramaturgie românească, în ceea ce au ele mai valoros. (Ni s-a explicat că e vorba de concesiile mai vechi, marcate de un așazis criteriu al spectatorului, și că se fac eforturi de remediere. Teatrul își manifestă în continuare ambiția de a descoperi texte inedite. Desigur, un lucru bun.) Sperăm să adăugăm la capitolul realizării, pină spre sfârșitul stagiunii, *Henric al IV-lea* de Pirandello, *Volpone* de Ben Jonson și *Hanul de la răscruce* de Horia Lovinescu, partituri capabile să reabiliteze balanța valorică. Dar deocamdată...

Deocamdată mi se pare că mai importantă între toate este rezolvarea unei probleme de ordin nemijlocit practic, colaborarea cu forțe regizorale care să sem-

nifice o școală pentru actorii mai tineri și o *reprofesionalizare* (termenul aparține directorului teatrului) pentru cei mai vîrstnici.

Există în teatrul din Turda patru tineri absolvenți ai I.A.T.C., trei actori și o regizoare, care doresc să se dezvolt profesional, și față de care teatrul are o mare răspundere. Alături de ei, 20 de actori mai tineri sau mai vîrstnici sînt în căutarea unui eficient climat de muncă și de disciplină creatoare, în măsură să ducă la repopularea sălii (cam mare și neprietenoasă), astăzi destul de goală. Căci, ce se întîmplă? Ani de-a rîndul, colectivul a fost „închis”; s-a pornit, e drept, recent, la primenirea lui; dar, mulți, prea mulți dintre membrii colectivului sînt angajați cu derogare, adică nu au studii de specialitate. Grijă pentru profesionalizare stă așadar pe primul plan. Un aparat administrativ enorm are